

No penses res, vas pujant i estàs per la teva feina
Jo, valent, no ho he rigut mai, però el pare m'obligava a pujar
Te sentis orgullós perquè feies història
No es pot perdre el temps, s'ha de ser molt ràpid
De gran, aquell foumigueig encara existeix
Quan ets dalt se te fa etorn
Beu, la gent que aplaudeix, que vida
Quan estàs a dalt, la por manca
Magafa una rateta a la pauva
Vaig pujant furieta fins que arribo a dalt de tot
Una vegada me ficaven davant la pinça, me passava tot
Quan arribo dalt, ja no hi ha remei
Quan vaig pujant,estic pensant en arribar a dalt i fer l'aleta i baixar
No sento les galles
Veig la gent que aplaudeix i es fica contenta, i jo també estic contenta
Veig colors d'altres colles, la càmera, i el flaïros
Si cans, millor que estiguis dalt, perquè cans a sobre de tothom

DALT

“DE VEGADES ES VEUEN ELS FLAIXOS”

ALBERT MARTINEZ LOPEZ-AMOR

A *Dalt*, Kenneth Russo basteix un muntatge audiovisual molt aparent. Dos sèries de punts de llum de colors canviants protagonitzen l'espai de la capella de Sant Roc juntament amb una peça musical que recrea l'himne de la Colla Vella dels Xiquets de Valls a la manera del gironí Adrià Puntí: "Som l'arrel d'una nissaga / (...) / som hereus d'en Rabassó". El barroquisme arrauxat de tot plegat lliga amb la grandiloquència que tenen totes les manifestacions folclòriques. I, com en el punt àlgid d'un castell, impressiona i descol·loca l'espectador poc avesat. És l'estat propici per a llençar-se de cap a interpretacions antropològiques cent per cent amateurs.

D'uns anys ençà, la pràctica castellerà s'ha prestat prou fàcilment a aquesta mena d'interpretacions frívoles que, a partir de metàfores més o menys afortunades, han volgut explicar aspectes del comportament social. L'energia del col·lectiu, el valor de la pluralitat, l'especialització del treball, l'esperit de superació i, en clau més contemporània, la integració dels nouvinguts, serien alguns dels enunciats més recorrents. Provenen de percepcions que solen amanir-se d'un bon grau d'admiració embadocada vers els castells, i sovint xoquen amb el que realment pensen els castellers de si mateixos i del que fan.

QUÈ SENTEN QUAN SÓN DALT

El contingut de fons de *Dalt* consisteix precisament en mostrar què pensen els castellers. Més concretament, els enxanetes d'avui i del passat de les dues colles de Valls. Les seves opinions es recullen a una gravació de 30 minuts i mig, eix essencial d'una exposició que, val a dir, connecta conceptualment amb la darrera mostra del cicle 2007-2008, el vídeo *Laia* d'Alex Reynolds. A la gravació de Kenneth Russo, aquella *Laia*, l'enxaneta de la Colla Joves *Laia Torrell*, torna a aparèixer, ara en format àudio, al costat de les veus d'altres companys. Què expressen tots ells? O millor: què responen a la pregunta que dona sentit a *Dalt*? Què diuen quan se'ls demana "què senten quan són dalt del castell"?

Les respostes dibuixen un panorama vital de gran autenticitat. "No es pot perdre temps, s'ha de ser molt

ràpid". "Se te fa etern". "Quan arribes dalt, ja no hi ha remei". "No sento les gralles". "De por, tothom en té una mica". "Veig colors d'altres colles, les càmeres i els flaixos". Són paraules planeres i senzilles que desmitifiquen i frenen interpretacions neo-romàntiques.

L'encert de *Dalt* ha estat presentar-les sense filtres, agrupades com a document sonor que els visitants escolten mitjançant quatre jocs d'auriculars penjats al mig de la sala. El reguitzell de declaracions és magnetitzant i el gest físic de pujar a una escala de mà per escoltar-les contrasta vivament amb l'atmosfera visual de l'exposició, fantasiosa i quasi irreal. D'alguna manera, si els llums, els colors i la cançó són l'artifici extern, les veus dels enxanetes són el món tangible. Un és l'extrem visiblement lluent, l'altre és la bastida que sustenta el dia a dia de tota una pràctica tradicional i social. Per dir-ho metafòricament: els llums i la cançó són la diada castellerà, mentre la gravació és el llarg i pacient itinerari d'assajos previs.

L'atractiu de la gravació és el seu sentit de realitat i la possibilitat que ofereix de copsar diferents matisos d'aquesta realitat: les veus són més o menys espontànies, estan més o menys contaminades pel pas dels anys. Com amb tot, també l'enxaneta acusa la pèrdua de l'innocència. Quant més avall, més previsible.

L'HEROI DE L'EPOPEIA

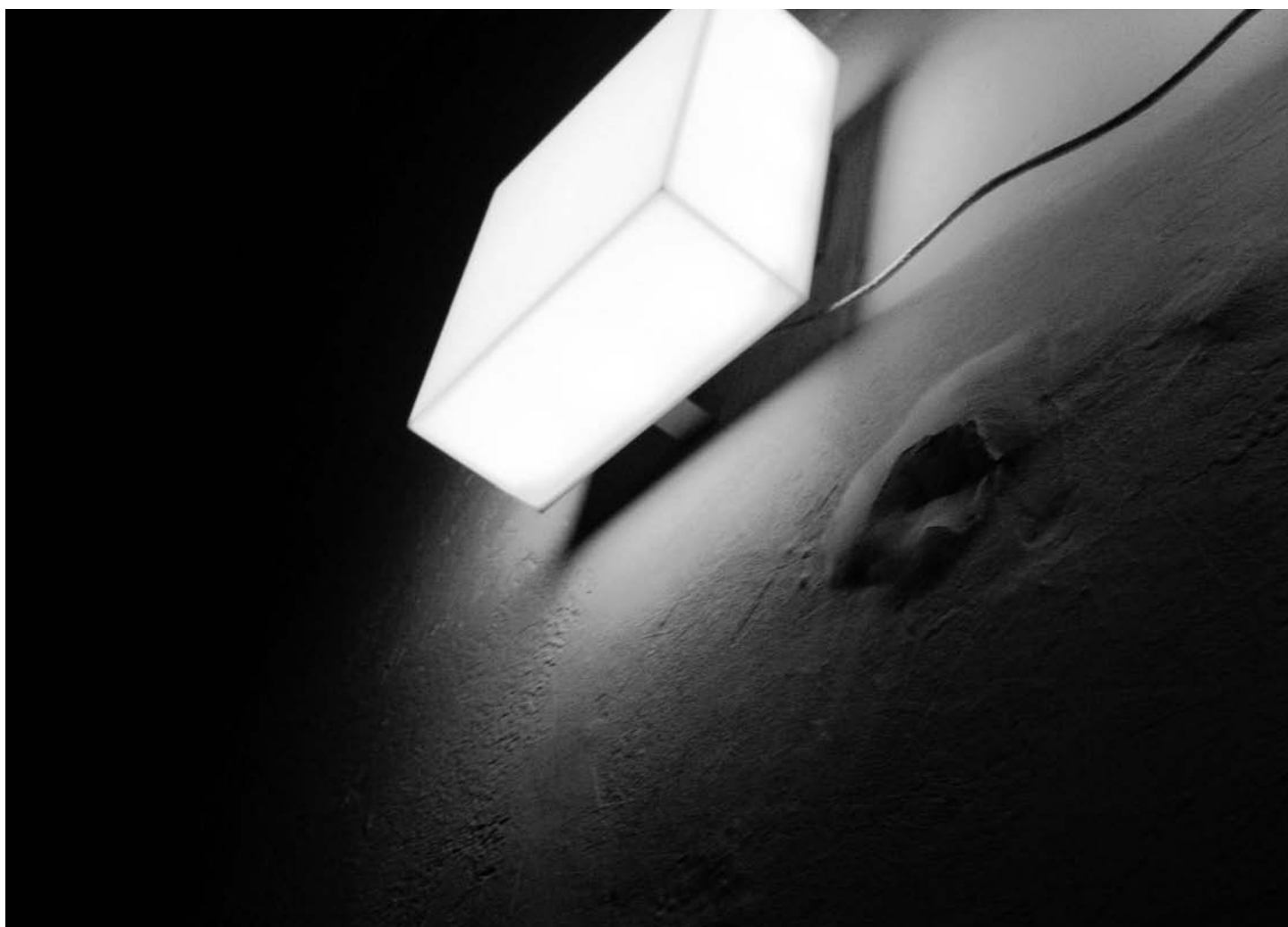
MERY CUESTA

Els castells són, sense cap dubte, una part importantíssima del cabal cultural català, una de les formes tradicionals que, procedint del folklore per la via directa, han aconseguit mantenir el seu espai de visibilitat i inserir-se en el corrent de transmissió intergeneracional i fins i tot intercultural. El segle XX, les colles de castellers van complir una funció integradora de l'emigració espanyola, un lúdic punt de trobada d'harmonització social. Avui l'emigració ve de latituds més llunyanes i de nou les colles demostren ser una estructura amb bona capacitat d'absorció i regeneració, capaç de difuminar la pàtina floklòrica de postal per donar rellevància a la validesa popular del castell, vertebrat per l'esforç grupal i la pertinença catalana. En la medul·la de cada castell s'inscriu l'epopeia d'un poble.

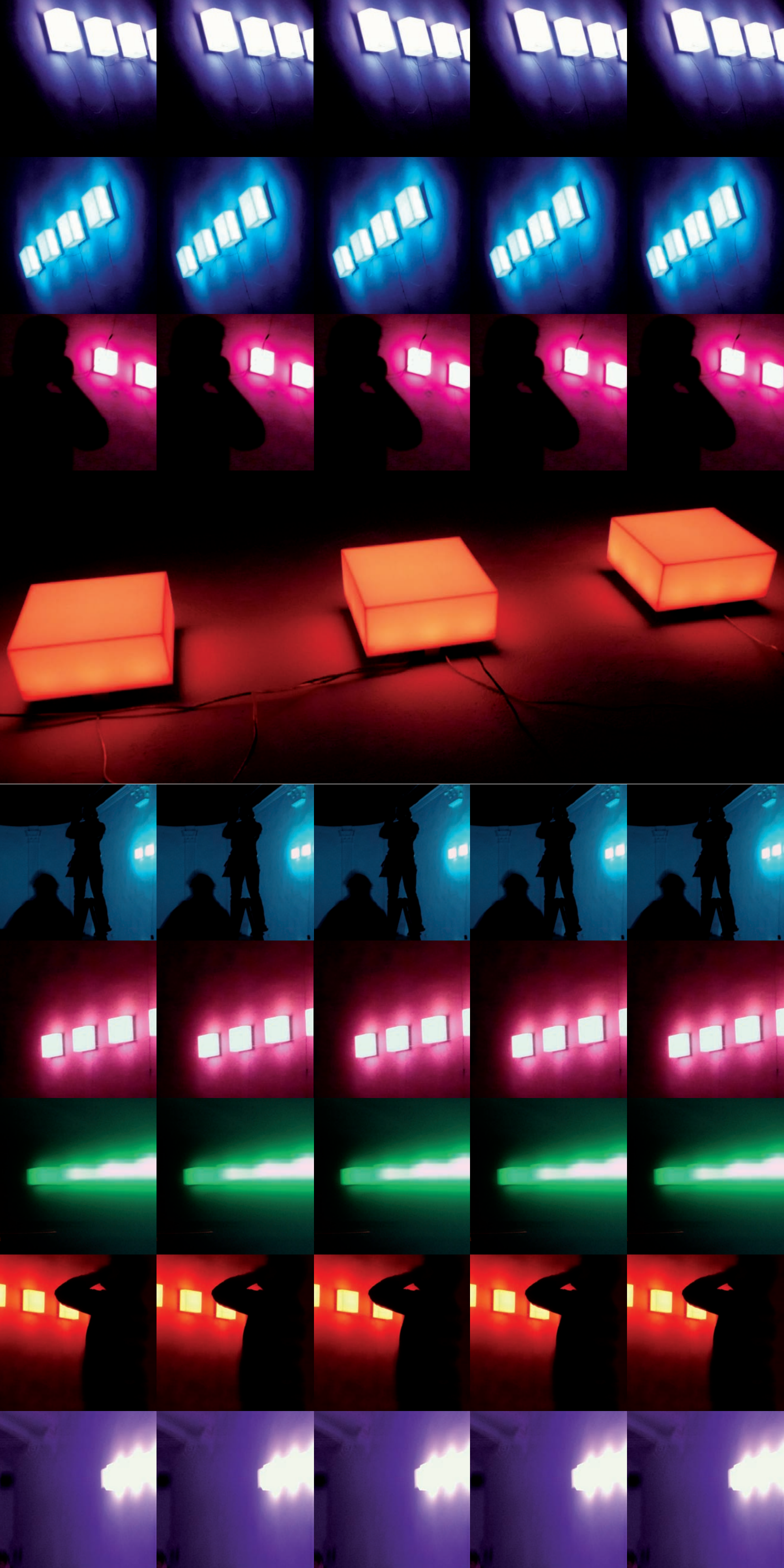
L'artista Kenneth Russo ha interpretat la figura popular del castell com una possible metàfora de la irremeiable pèrdua humana de la capacitat de fascinació, de la capacitat per sentir la màgia. En aquesta construcció, la base és el sacrifici, l'adultesa i l'èpica; la cúspide és el sublim, la infància i l'individualisme. L'èpica es contraposa a la soledat, allà dalt, del nostre heroi: l'enxaneta. Aquesta mitificació de la infància suspesa parla del tipus d'epopeia de la qual el propi Russo voldria ser-ne heroi. Russo va entrevistar a Valls enxanetes de diferents edats, alguns en actiu, d'altres empesos inexorablement a les zones baixes de la construcció pel pes de l'edat. I és que l'enxaneta és una figura màgica precisament per ser de curta durada. La seva experiència, que conjuga soledat i lleugeresa, té data de caducitat. Què senten i què sentien dalt els enxanetes? Els més petits són especialment sensitius respecte al so i senten por, una de les formes més intenses de fascinació. Els més grans -alguns d'ells avui caps de colla- es refereixen a aspectes més èpics de l'experiència, especialment de caràcter organitzatiu. Són conscients de l'esforç que suposa gestionar i culminar tot l'esdeveniment.

A la sala, Kenneth Russo ha recompost simbòlicament l'escenari de l'epopeia amb cura: llums de festa i subtils himnes musicals de fons -un inclassificable jazz mig ebri. La posada en escena es vesteix de dos colors en referència

a la pugna pel nou i el vell. De nou Russo eleva les figures tradicionals a qüestions de trellat ontològic. I, és clar, també hi ofereix la invitació a ser enxaneta. L'escala disposa un simulacre de l'experiència de l'heroi, situant-nos a una alçada considerable amb la finalitat de empatitzar amb ell i poder escoltar el que aquells que ho van ser ens conten avui. Després no ens queda altra cosa que baixar a terra, esglaó a esglaó. Qui pogués quedar-se allà dalt per sempre.

UN CANT JOIÓS DE LLOANÇA AGERMANA ELS NOSTRES CORS,
ENS AFERMA L'ESPERANÇA I FA SENTIR-NOS MÉS FORTS.
SOM L'ARREL D'UNA NISSAGA QUE VINDICA AMB GRAN CLAMOR
LES MIL BATALLES LLIURADES A ARREU DE LES CONTRADES,
SOM HEREUS D'EN RABASSÓ.
SOM VALLENCES DE COR I ÀNIMA, CONSERVEM LA TRADICIÓ.
AL SO VIBRANT DE LA GRALLA AL CASTELL, NOSTRA BATALLA,
ENS HI ENTREGUEM AMB BRAÓ.

DALT

Un projecte de Kenneth Russo
per a la Capella de Sant Roc Espai Contemporani
Del 24 d'octubre al 14 de desembre de 2008
Comissari: Albert Martinez Lopez-Amor

CATÀLEG

Textos: Mery Cuesta, Albert Martinez Lopez-Amor
Fotografia: Kenneth Russo, Albert Martinez Lopez-Amor
Disseny Gràfic: Gabriel Morales (www.gabrielmorales.es)
Impressió: Moncunill

AGRAÏMENTS

Colla Joves Xiquets de Valls
(i els seus componens Eduardo Cristino Bravo, Fede Gormaz Grimaldos, David Guirado Fernández,
Daniel Jiménez Micola, Pere Rico Escribano, Laia Torrell Llagostera, Maria Torrell Llagostera)
Colla Vella dels Xiquets de Valls
(i els seus components Laura Figuerola Magre, Joan Izquierdo Artero, Flori Martin Bonamusa,
Yolanda Martínez Robles, Rafel Pena Martínez, Sara Viñas Llobet)
Narcís Coderch (dibuix de la postal)
Jaume Figueres (material audio)
Banda Sonora: Pulpo Pop
Músics: Juanjo Ruíz Cuéllar (arranjaments i guitarres)
i Edgar Masegú (idea original i cants)
www.myspace.com/edgarmassegu

